

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
Erdők a közjóért szakosztály

Erdészeti melioráció

(Vitaanyag)

1980.

OEE Könyvtár
Áll.Ell. 2018

36/L2019.

2/6.

1851

ERDÉSZETI EGYESÜLET
KÖNYVTÁRA

Magyarországi Erdészeti Egyesület
1125 Budapest, József Attila utca 12-14.

Szerkesztette és összeállította: Rumszauer János

Munkatársak: Hibbey Albert

Dr.techn. Ghimessy László

Tavas Gyula

Az anyagot véleményezték:

Dr. Borsos Zoltán	Nyugatmagyarországi Fagazdasági Kombinát
Dr. Ghimessy László	Állami Biztosító
Hibbey Albert	OVH
Iharos Frigyes	Veszprémi Erdőrendezőség
Dr. Járó Zoltán	ERTI, Budapest
Kiss Andor	MÉM Növényvédelmi és Agrokémiai Központ
Krämer Antal	Mecseki EFAG
Mészöly Győző	MÉM
Obert Gyula	Pécsi Erdőfelügyelőség
Dr. Páll Miklós	Zalai EFAG
Szilágyi József	Somogyi EFAG
Dr. Szodfridt István	ERTI
Dr. Szőnyi László	Erdőrendezési Szolgálat
Tavas Gyula	OVH
Dr. Tompa Károly	Erdészeti és Faipari Egyetem
Varga Béla	Mátrai EFAG

Az anyag megvitatásában résztvett:

Halász Tibor
Horváth Ferenc
Köllő Ferenc
Mészáros József
S.Nagy László
Varga Gábor

Nyugatmagyarországi Erdészeti Egyesület
KÖNYVTÁRA

ERDÉSZETI MELIORÁCIÓ

Bevezető

Az Országos Erdészeti Egyesület Erdők a közjóért szakosztály munkabizottsága az "Erdészeti Melioráció" gondolatának ébresztője kíván lenni, hogy az egyesületi tagok körében termékeny talajra találjon és elterjedjen a szakmában.

Az Egyesület történetében sok példa van ilyen kezdeményezésre. A Különböző szakosztályok munkái is bőségesen szolgáltatnak erre példát. A Közjóléti szakosztály életének rövid tíz éve és annak elődje - a Fásítási szakosztály - az ilyen kezdeményezések értelmét igazolja, amikor az erdőtelepítések és fásításokkal a közjóléti erdőgazdálkodással, a természet és környezetvédelemmel, a parkerdőgazdálkodással kapcsolatos tervezési és kivitelezési munkák gyakorlati eredményeit látjuk országszerte.

E dolgozat elsősorban az erdőtesteken belül, az erdőgazdálkodással kapcsolatos feladatok között elvégzendő meliorációs beavatkozásokkal foglalkozik.

Az erdészeti meliorációval kapcsolatos tematikai, metodikai, szervezési, tervezési és kivitelezési problémák megoldását kívánjuk előremozdítani, hogy az erdészeti meliorációs feladatok fontossága az egyesületi kezdeményezések más sikereihez hasonlóan a szakmában felszínre maradjon és gazdasági jelentőségének megfelelő rangra emelkedjen.

A melioráció valamennyi előnyének és hátrányának és a fatermesztésre gyakorolt összes hatásainak együttes kifejtésére természetesen nem vállalkozhatunk, de egynémely könnyen belátható és erdőgazdaságilag érzékelhető összefüggések taglalására igen, különösen azért, mert azok az erdőket is érintő mezőgazdasági területek érdekében végzett meliorációs beavatkozásokkal szorosan kapcsolatban állanak.

A gazdálkodást irányító vezetők figyelmét kívánjuk felhívni az erdészeti

viszonyok, elsődlegesen a fatermesztési lehetőségek és az erdőgazdálkodás általános megjavítása érdekében végzett melioráció fontosságára. Meggondolás tárgyává tenni azt az elvi álláspontot, mely a hosszútávú termelési ciklus miatt a fatermesztés és az erdőgazdálkodás érdekében végzett meliorációs befektetés gazdaságosságát kétségesnek tartja.

Behatóbban kell tanulmányozni a meliorációra vonatkozó jogszabályokat, hogy az erdészet számára hasznosítható lehetőségekkel a hivatali és az üzemi munkában egyaránt jobban éljünk.

A mezőgazdasági és erdészeti melioráció kapcsolatáról

a./ Történeti visszapillantás

A melioráció nem új fogalom. Alapja az emberiség fejlődéstörténetében gyökerezik, mondhatnánk az emberiséggel egyidős, felkarolása, vagy elhanyagolása birodalmak virágzásához vagy bukásához vezetett.

A föld kincseinek meghódítása, annak korlátlan kiaknázása, sőt elpusztítása a természet egyensúlyát veszélyezteti, s ezzel veszélyhelyzetet teremthet az egyre növekvő embermilliók ellátásában.

A válsághelyzet megoldásának egy fontos láncszeme a termőföld védelme. A termőterületek védelmét, a talajok termékenységének fokozását már a múltban is fontosnak tartották. A különböző talajjavítási eljárásokat már közel kétszáz éve alkalmazzák hazánkban.

A vízrendezések nagy jelentőségű időszaka a reformkorba esik, amikor állami pénzeszközökkel megoldják az árvízmentesítést, majd a felszíni vizek elvezetését. A múlt században gróf Széchenyi István, Vásárhelyi Pál állt az uttörőmunka élén. Állami intézkedéssel segítik a különböző érdekeltségi társulások létrehozását. A vízelvezetések mellett már öntözőcsatornákat is építenek.

Az erdőgazdálkodás területén a szervezett talajvédelmet az 1879. XXXI.

törvénycikk alapozza meg, s az egyben az első erdőtvény is, mely az okszerű erdőgazdálkodást szorgalmazza.

Megállítják az addig uralkodó erdőirtási folyamatot, s a nem lebecsülendő kiterjedésű irtásföldeknek egy részét erdősitésre írják elő.

Az Alföld futóhomokja által veszélyeztetett termőföldek védelmére megindul az Alföld-fásítás, s erdészttörténetünk nagy egyéniségei az erdő védelméért szállnak sikra. Mindezekkel megtették az első lépéseket a talajpusztulás megakadályozására.

b./ A felszabadulás utáni és a jelenlegi helyzet

A felszabadulás után a földvédelemnek is megteremtődtek a kedvező feltételei s a nagyüzemi szocialista mezőgazdaságban, az egyes üzemekben megindították a meliorációs munkát. Először csak elszigetelten, kisebb-nagyobb üzemek a meliorációnak egy-egy elemét alkalmazzák. Később az 1960-70-es években különböző mintaterületeken komplex vízgyűjtők rendezésére került sor /Borsod: Belus-patak, Rakaca-patak vízgyűjtője, Nógrád: Lókos-patak, Zala és Vas: az Őrségben és Gőcsejben, Tolna: Dalmand, Baranyában: Feketeviz vízgyűjtőben, Veszprém: Tarna-patak vízgyűjtőjében, stb./.

A földvédelemről szóló 1961. évi VI. törvény végrehajtásaként a szocialista mezőgazdasági üzemekben a melioráció elemeinek alkalmazásával eddig soha sem tapasztalt fejlődés indult meg.

Fellendül az üzemszervezés, a gépesítés üteme növekszik, egyre nagyobb teljesítményű erőgépeket működtetnek gazdaságosan, kialakulnak a tábla-rendszerek és a helyes termesztési technológiák, növelik a kémiai szerek felhasználását, nagyhozamu növény- és állatfajtákat honosítanak meg és korszerűbb talajművelést végeznek.

A melioráció megalapozását szolgáló tudományos bázisok /OMNI/, terveiket összehangolják az országos vizgazdálkodási kerettervekkel, amelyek a hegy- és dombvidékekre már rendelkezésre állnak. Más szervek kisebb üzemek területére készítenek meliorációs terveket.

Az 1960-as években ujjaszervezett vizgazdálkodási társulatok, valamint az állami vízügyi szervezet és a talajerőgazdálkodási vállalatok azonban a melioráció végrehajtásában igen sok helyen csak a táblakialakítást és a vízrendezést végezték el.

A mezőgazdasági üzemek vízrendezése során a vízvezetők, hidak, áttereszek, különböző felépítményű és burkolatu utak, sárrázók és más műszaki létesítmények, a műtárgyak egész rendszere épül meg a mezőgazdasági területeken. E munka azonban kizárólag mezőgazdasági területekre szorítkozik, mezőgazdaság-centrikus, pedig már a múlt tapasztalataiból is ismert, hogy a mező- és erdőgazdasági területek összehangolt meliorációja között szoros az összefüggés, és hogy az ebből adódó lehetőségeket nem szabad figyelmen kívül hagyni.

Az országban jelenleg folyó meliorációs gyakorlat ezt az elvet néhány esettől eltekintve nem tartja tiszteletben, s ebből kifolyólag mind a mezőgazdasági, mind az erdőgazdasági területekre nézve több negatív jelenséget tapasztalunk.

A nagyarányú táblakoncentráció miatt kiirtják az erdősávokat, fasorokat, eltüntetik a mezsgyéken kialakult cserjesávokat, holott azok legnagyobb része éppen a mezőgazdasági területek védelme érdekében települt akár a múltban, vagy éppen a felszabadulás utáni időszakban.

A mezőgazdasági meliorált területeken nem, vagy csak részben készülnek el az új, korszerű tereptárgyak, a védőcserje-sávok, a gyepes surrantók, a fenéklépcsők, a tiltók, rőzsefonatok, vízmosásmegkötések, övarkok, stb. ezért a termőréteg erodálásának és a vízrendezett völgyeletek eliszapolódásának veszélye továbbra is fennáll.

A mezőgazdaság-centrikus vízrendezéskor épített csatornák és a vízfolyások rendezésekor az erdőállományok igényei figyelmen kívül maradnak. Az erdőket átszelő vízfolyások és csatornák mederrendezésekor a fenékvonal helytelen megállapítása miatt vízhiányt idéznek elő a környező állományokban, s nem egyszer a vízzárórétegek áttörésével az erdőállományok kiszáradásának veszélyét teremtik meg, vagy fejlődésüket gátolják. E káros hatások néha csak egy évtized múltán ütnek ki.

A tábla-koncentráció egy másik káros kísérő jelensége, hogy a szükséges

vizelvezetők is eltűnnek, az egyéb más természetes tereptárgyakkal együtt, ami a belvizes foltok számának gyarapodásához vezet. Az ilyen táblákkal szomszédos erdőterületeken szaporodnak a rendezetlen vízfolyások, azok eltömődnek, a karbantartás és felesviz elvezetés műszaki megoldásaira nincs mód. Az erdőn belüli vizelvezető rendszerek elhanyagolása miatt járhatatlanok az erdei utak, nyiladékok, töltések és az erdőterületeken belül nem funkcionálnak a különböző műszaki létesítmények aminek következtében pangóvíz keletkezik, ez a kiszáradás ellentété s ugyancsak az állományok fejlődésének ütemét csökkenti, vagy az erdőállományok létét veszélyezteti.

A hegy és dombvidéken és a vízgyűjtő területek peremén elhelyezkedő össze függő erdőterületek műszaki létesítményeinek és a vízrendezési munkák elhanyagolása a felszíni és rétegvizek gyors elfolyásához vezet. Az erdőterületek vízkészletgazdálkodásának szabályozása az erdőállományok fejlődésére nagy jelentőségű, de közvetve a környező mezőgazdaságnak is előnyös. Különösen sok kár származik a mezőgazdasági területek között levő maradvány erdőfoltok "csalítok" és a vízmosásfejekben levő erdők vízepítési munkáinak elhanyagolásából. A vízmosások tovább terjednek, a bennük levő földutak tovább erodálódnak, új vízmosások, leszakadások, csuszamlások keletkeznek. A víz pusztító ereje természetesen az alapközettől függően más és más problémákat idéz elő.

A mezőgazdasági üzemek ezeket a szükséges munkákat a saját erdőterületeken sem végzik el, pedig az eszközöknek csak a mezőgazdasági területekre való koncentrálása és a környező erdőterületek elhanyagolása a meliorációban hangoztatott komplexitás elvét sérti s mindkét művelési águ területre káros gyakorlat.

A közérdekű vízrendezési munkák kivitelezése során ugyancsak nem veszik figyelembe az erdőállományok igényeit, mert az állami erdőgazdaságok az érdekeltségi hozzájárulásokat nem fizetik. A közérdekű vízrendezési munkákhoz az érdekeltségi hozzájárulást az 1960-as években nem azért tagadták meg az állami erdőgazdaságok, mert a munkák fontosságát nem ismerték volna fel, hanem mert egyes vízgyűjtőkben még mindig aránytalanul nagy kiterjedésű erdőterületek helyezkednek el, amelyek aránytalanságot idéznek elő a költségek viselésében. Ezért az a döntés született,

hogy az erdőterületeken a szükséges talajvédelmi és vízrendezési munkákat az erdőgazdaságok saját maguk elvégzik.

A sok egyéb erdőgazdasági gond, az eszközhiány, a helytelen szakmai szemlélet, stb. azonban e munkákat háttérbe szorította, s az erdőterületek érdekében a múltban alig történtek ilyen jellegű munkák.

A mezőgazdasági melioráció célja és alapfogalmak
rövid összefoglalása

A melioráció szűkebb értelemben a talajra gyakorolt olyan hatás /beavatkozás, eljárás, módszer, stb./, vagy különböző hatások rendszere, amelynek célja a talaj termékenységének - a gazdálkodás meghatározott technikai és technológiai szintjének megfelelően - tartós fokozása, továbbá a kedvezőtlen természeti tényezők hatásainak megszüntetése, vagy jelentős mérséklése /defláció, erózió elleni védelem, stb./.

A melioráció alapfogalmai:

1. Talajjavítás
2. Talajvédelem
3. Vízrendezés
4. Rekultiváció

ad.1./ - Minden olyan tevékenység, amely a gazdálkodásban általában nem használt eljárásokkal tartósan megváltoztatja a termelésre káros talajtulajdonságokat és kedvezőtlen állapotokat.

ad.2./ - Minden olyan tevékenység, amely az erózió és defláció kártétele ellen irányul.

- Minden olyan tevékenység, amely a csapadékból keletkezett, a talaj által be nem fogadott, vagy az altalaj-vízszint megemelkedéséből, talvizekből származó, kárt okozó felszíni és talaj-

vizek időbeni levezetésére és a vizállások megszüntetésére irányul.

ad.4./ - Az emberi beavatkozás miatt elpusztult természetes talajtakaró tudatos helyreállítása, műszaki és biológiai eszközökkel.

o

Az erdészeti melioráció alapfogalmai

Az erdészeti melioráció alapfogalmai a mezőgazdasági meliorációnak alapfogalmaival közel azonosak.

Meliorációnak nevezzük az olyan biológiai, kémiai és műszaki intézkedések összességét, amelyekkel valamely terület termőföldjének termőképessége fenntartható, vagy jelentős mértékben és tartósan fokozható, a fatermesztés és a fatermelés e beavatkozások által biztonságosabbá tehető.

Az erdészeti komplex meliorációs tevékenységhez tartozik a talajvédelem és vízrendezésen kívül a táblásítás; az üzemi föld és szilárd burkolatú utak, töltések és más műszaki műtárgyak építése.

Az erdészeti melioráció az üzemi erdőgazdálkodásnak eszköze, amely az erdőgazdálkodásra kijelölt területeken a különböző üzemi feladatok korszerűbb végrehajtását segíti, az üzemszervezésnek, a gépesítésnek, a technológiáknak alapjául szolgál, amely az erdőállományok hatékonyságát fokozza, az állománynevelést és az erdészeti ujratermelési folyamatot gazdaságosabbá teheti, amely nem utolsó sorban az erdőnek gazdaságilag csak nehezen értékelhető, de nemzetgazdaságilag nélkülözhetetlen komitatív - jóléti, esztétikai, védelem és a különböző kölcsönhatások, stb. - értékeinek kiaknázásával is összefügg, ezeknek hasznosítását is megkönnyíti.

Az erdészeti meliorációnak sajátos vonása, hogy több eleme már eddig is beépült a technológiába, és hogy az erdőterületek vízrendezése a legfontosabb eleme.

Az erdősítés és fásítás, mint a komplex melioráció
eszköze

A racionális földhasznosítás érdekében végzendő erdősítéseket, melyek a mezőgazdasági meliorációs beavatkozások hatását növelik a meliorációs tervekben kell meghatározni.

Az átfogó komplex meliorációs rendszernek szinte nélkülözhetetlen eszköze, a többi meliorációs tevékenység hatékonyságát is befolyásoló eleme a fásítás és erdősítés, de különösen speciális célok valóra váltásakor kizárólagos vagy főszerepet is játszhat.

Az erdők és fásítások fontosabb meliorációs hatásai:

Közvetlen hatás: Leromlott termőhelyek megjavítása erdősítés útján, a termőréteg mélyítés és jobb feltárása, a lepusztult réteg regenerálása, az erózió, a defláció pusztítás megakadályozása, a klimatikus viszonyok javítása, a biológiai drénázs, a rekultiváció.

Közvetett hatás: Mindenekelőtt a racionális földhasznosítással függ össze, és ebben az értelemben maga az erdősítés is már meliorációs tevékenység, hiszen a mezőgazdasági termelésre alkalmatlan földterületek értékesebb hasznosítását teszi lehetővé.

A meglévő erdőterületek és fásítások hatásainak helytelen, egyoldalú mérlegelése miatt ezek gyakran áldozatul esnek, az ujonnan tervezett erdősítések csak késve készülnek el, ezért ezek a kedvező hatások csak ritkán érvényesülnek.

A munkában érvényesülő szűkebb üzemi érdek nemcsak a szomszédos szektornak kedvezőtlen, de károsan hat vissza magára az üzemre is.

Egy-egy üzem néha csak kisebb meliorációs feladatot hajt végre, s nincs tekintettel a térségben gazdálkodó más üzemre. Így gyakori jelenség, hogy az üzemi kezdeményezésen alapuló és a hiányzó koordináció következtében

az egyes rész meliorációs munkák kivitele egyenesen káros. Pl. a nyárfa-sorok eltűnése, a nyárfa programot sodorja veszélybe, vagy egyes vízrendezés, vízépités miatt kitermelésre kerülő fatömeg kellően hasznosítatlanul tűnik el a térségből.

A tervezett erdőtelepítéseket gyakran azért nem lehet kivitelezni, mert hiányzik a munkák összehangolása, s a földhasznosítási tervben erre a célra kijelölt földrészletek művelési ágváltoztatási engedélyt nem, vagy csak körülményes eljárásban nyerhetik el a gazdálkodók.

Mindezek természetesen az "eszköz", az erdő és fásításnak oly kedvező hatásának érvényesülését késlelteti, gátja a meliorációs munkák egyéb elemeinek, a hatékonyságának, s nem egyszer a már elvégzett melioráció hatástartamának idejét is rontja. Ez is igazolja a meliorációs munkák komplexitásának fontosságát.

A mező- és erdőgazdaságra vonatkozó meliorációs jogszabályok

A felszabadulás utáni meliorációt kormány és párthatározatok írják elő. Hosszútávú koncepciók érvénye szabja meg a feladatokat. A szocialista mező- és erdőgazdaságra egyaránt vonatkozó főbb jogszabályoknak két csoportja van érvényben, melyek a beruházást, illetve az állami támogatást szabályozzák.

A beruházás jogszabályai:

1./ 7/1962./III.13./Korm.sz. rend. a földtörvény végrehajtásáról.

FT.6.§./2/"A földhasználók, ideértve az erdők használóit is, kötelesek gondoskodni a vizmosások megkötéséről. A kopár és a védelmi területek erdősitését fokozottabb ütemben kell megvalósítani."

Vhr.11.§./1/ c./"talajfedést biztosító Állandó kulturák alatt ... talajvédelmi jellegű erdőket, erdő- és cserjesávokat kell érteni."

d./"eredményesen csak fásítással védhető területeken ki kell jelölni a védőfásítások és erdősítések helyét. A szél elleni védelem érdekében ki kell jelölni továbbá a községi kezelésben levő dűlőutak, állami utak, vasutak, csatornák, vízfolyások, valamint egyéb természetes és mesterséges tereptárgyak mentén létesítendő fasorokat és erdősávokat is."

A mezőgazdasági területek meliorációja során szerte az országban irtják a meglévő fasorokat. Ez a törvénnyel ellentétes. Az előírt vizmosás megkötési és védelmi sávrendszerek kivitele elmarad.

2./ 17/1968./V.18./ MÉM.számú rendelet a talajvédelmi munkák lebonyolításáról. E rendelet szabályozza a tervezés tartalmát és formáját.

1.§./4/"A talajvédelmi tanulmány-tervben foglaltakról az erdőrendezőséget tájékoztatni kell."

2.§./4/ "Az üzemi talajvédelmi tervet a termelőszövetkezet vezetősége, állami gazdaság igazgatója hagyja jóvá."

Az erdőrendezőség működése alatt ilyen tájékoztatást nem kapott. A talajvédelmi tervek jóváhagyása kizárja a szomszédos üzemek egyetértését.

3./ 22/1970./XI.23./MÉM.sz. rendelet módosítja az előző rendeletet, s előírja a talajvédelmi tanulmányterv és az üzemi meliorációs terv tartalmi követelményeit.

Erdészetre vonatkozó utalás nincs.

4./ 6/1975./XII.17./OT-PM-MÉM.sz. együttes rendelet a mezőgazdasági és erdőgazdasági szervezetek beruházási rendjéről.

A rendelet 1.sz. melléklete:

1. Erdősítési beruházások

- új erdők telepítése;
- azoknak a területeknek közjóléti célú újraerdősítése, amelyek faállományainak értéke még a fakitermelés költ-

- ségeit sem fedezi;
- az előírt szerkezetátalakító újraerdősítés költségkülönbözete;
 - zöldövezetek, parkerdők létesítése;
 - az erdők közjóléti szerepét növelő turisztikai célú erdőfeltárás;
 - mező- és legelővédő, talaj- és árvízvédelmi fásítás, utak, vasutak, csatornák, vízfolyások mentén fásítások és erdősávok létesítése;
 - lakó, üdülő, ipar és állattartó telepek fásítása;
 - erdőszítési szaporítóanyagtermelés

A felsorolt célok érdekében végzett terepegyengetési, meliórációs és talajelőkészítési munkák

E rendelet 2.sz. mellékletében a mezőgazdaság és az erdőgazdaság sajátos üzemgazdasági, kiegészítő beruházásnak minősülnek:

"A talajok termőképességét befolyásoló termőhelyi tényezők - vagy azok hatásának - mező- és erdőgazdálkodás céljára történő kedvező és tartós megváltoztatását szolgáló meliórációs munkák" ...

- talajjavítás
- talajvédelem
- üzemi vízrendezés
- rekultiváció
- mechanikai és kémiai utstabilizáció
- földcsere - ellenértéktérítés

5./ 2/1976./I.20./ MÉM-PM-ÁH együttes rendelet az erdőművelési munkák pénzügyi forrásainak képzéséről és finanszírozási rendjéről, a fenti rendelettel összhangban van, de sajnos a melióráció szakkifejezés hiányzik belőle.

E rendeletben a melióráció fogalmával azonosítható a speciális fogalmi megfogalmazás:

A 4.§./2/ kimondja, hogy célcsoportos állami beruházási előirányzat-

ből kell finanszírozni;

"az erdőállományok létesítését, fenntartását és védelmét szolgáló műszaki létesítmények megvalósítási munkáit."

Ez az erdőtelepitésekre és erdőfelújításokra egyaránt hatályos.

Következtetések:

A 6/1975./XII.17./ OT-PM-MÉM. rendeletben az Állami Tervbizottság a célcsoportos beruházások körét, a tartalmát a mezőgazdasági és élelmezés-ügyi miniszterrel egyetértésben az Országos Tervhivatal elnöke állapítja meg. E magasrendű rendelet az előbbieken kivonatosan taglalt erdészeti meliorációt célcsoportos állami beruházásnak minősíti, ezért e munkák végzésének és finanszírozásának megvan a rendeleti alapja. Ennek ellenére nem alakult ki a rendelet alkalmazására gyakorlat.

Az erdősítések nem mindig ott létesülnek, ahol azokat a meliorációs terv kijelöli. Az összefüggésekre és annak okaira a kivonási engedélyezési eljárás nehézségei hangsúlyozásánál már rámutattunk. A beruházásokkal egyidőben sem az új erdőtelepitésekben, sem a már meglévő erdőművelési águ területeken nem készülnek el a különböző meliorációs, talajelőkészítési munkák és csak ritkán épülnek meg a műszaki vízrendezési művek.

A meglévő jogszabályok részleges betartásából nemcsak a mezőgazdasági területek meliorációjának határfoka csökken, de a jogszabály adta lehetőségek elhanyagolása magában az erdőtesteken belül is több - már előzőleg vázolt - negatív jelenség forrása, és hátrányt jelent az egész erdőgazdálkodási folyamatra.

A meliorációs munkák támogatásáról szóló jogszabályok

1./ A 1030/1975./XI.15./sz.Mt.h. a mezőgazdasági üzemek szabályozó rendszeréről intézkedik. A beruházások támogatásáról szóló fejezete a nagyüzemi erdőgazdaságok részére az erre szolgáló éves keretből csak

a./ gépvásárlásra,

- b./ feltáró utakra,
- c./ elsődleges fafeldolgozó üzemekre,
- d./ éves vállalati beruházásra

nyújt állami támogatást.

2./ A 42/1975./XI.15./PM-MÉM.számú együttes rendelet a mezőgazdasági üzemek támogatásáról intézkedik, de korlátozott körben és változó mértékben csak a mezőgazdasági üzemek számára nyújt állami támogatást, az erdészeti meliorációs munkákat tehát az erdősítési munkák költségfedezetére rendelkezésre álló forrásokból kell megoldani.

Következtetés:

A melioráció komplexitásának hiánya sok helyen talajromlást idéz elő, s az erdön belüli melioráció végrehajtásának elmulasztása egy már meliorált egész mezőgazdasági üzem újrendezését igénylő károsodást idézhet elő.

Az erdészeti meliorációnak jellegzetessége, hogy elsősorban vízrendezéssel kapcsolatos, amely munka zömmel művelési tevékenység, alacsony az anyagigénye, ezért nem tipikusan beruházó jellegű munka.

Előfordul, hogy a főbb művek az erdőben valamikor léteztek is, ezért azok felújításáról van szó. Kivételt képeznek a speciális főművek: feltáró uthálózat, nagyobb teherbíróképességű költséges hídstruktúrák, melyeknek alapanyaga nem a fa, vagy némely olyan vízépítési műtárgy, amelyeket az egész nagy térség - vízgyűjtőterület, vagy akár helyi mezőgazdasági érdekeltiségű - komplex meliorálása kiviteli munkái érdekében merülnek fel.

A korábban beruházási rendelet szerint bonyolítandó építmény jellegű munkák forrása az állami beruházás.

Az erdőterületek és a faállomány érdekében
végzendő meliorációs beavatkozások

A meliorációs beavatkozások erdészeti munkái elkülönülnek

- biológiai
- műszaki

tevékenységre.

A beavatkozások tájegységenként, domborzati és termőhelyviszonyok szerint eltérők, csak - a melioráció szükségességét alátámasztó munkákkal foglalkozunk.

a./ A biológiai beavatkozások

A biológia eszköze az erdőállományok fafaj-összetétele, a helyes erdőszerkezet kialakítása. A jó szerkezetű talaj védelmét és a termőhely optimumát kiaknázó maximális produktumu erdőállományt erdőneveléssel teremjük meg. A biológiai beavatkozások rendszerét és a technológiákat az erdőműveléstan tárgyalja.

b./ Műszaki beavatkozások

1./ Talajjavítás

Az erősen savanyú és erősen erodált erdőtalajok kémiai és szervesanyagokkal végzett javítása, valamint a futóhomok és a gyengén humuszos talajok trágyázása, javítja az erdei facsometék táplálkozási viszonyait, serkentőleg hat az éves fejlődésükre, különböző károkozókkal szembeni ellenállásuk fokozódik.

A biológiai erdőművelési eljárásokkal együtt a mesterséges talajjavítás révén, a hasznosítható fatermés növelhető; az erdőfelújításokat időben, a szokásosnál korábban befejezhetjük.

A szerves trágyázás további előnyei: kedvező humusz és talajszerkezet kialakulása, víztartókéesség fokozása, vízkészlet és tápértékhasznosítás.

A talajjavítás különösen a szikesek különböző típusai nagy jelentőségű. Technológiáját a szakkönyvek, továbbá az ERTI és a Soproni Egyetem Közleményei tárgyalják. A mezőgazdaságban már általánosan bevezetett nyomelemvizsgálatokat a termés eredmények fokozására hasznosítják. Ezeknek mintájára kell az erdészet ilyen irányú beavatkozásait továbbfejleszteni és üzemi méretekben kiterjeszteni a szerves és szervesetlen trágyák alkalmazását, különösen az ültetvénytápláló, gyorsan növő erdősi-téskékben.

2./ Talajvédelem

A természetes növénytakaró hatásos védelmet nyújt. A mesterséges erózió, akkor veszi kezdetét, ha az ember a természetes növénytakarót megbontja.

Az erózió formái: - csepperózió,
- rétegerózió,
- barázda erózió,
- árkos erózió,
- szakadék erózió.

Az erózió hatása a lösztalajon érvényesül legerősebben. A lösz függőleges falai állékonyak. A lösz-szakadék gyorsan mélyül és a vízmosás felfelé vágódik, a szakadék mélyül és szélesedik. A vízmosás felső szakasza a vízmosásfej állandóan terjed, hátrafelé halad. Az első része a hordalék kup, a kettő közötti torokszakasz medre egyensúlyban van.

A talajvédelem alapelve, hogy az eróziót okozó vizet a talajba vezessük, azt visszatartsuk a területen, a hordaléktermelést megszüntessük.

A munkát a vízgyűjtőterület szélén kell kezdeni, ahol a völgyfők, a vízmosások feje az erdőbe nyulnak bele.

A talajvédelem, a talajtipusok, a domborzati viszonyok és az alapközet szerint más-más technológiát követel.

Többletköltséget jelentő eljárások: a lejtős területek erdősítésére szolgáló padkás, teraszos /Dr.Vilcsek, Dr.Ghimessy/ az Alföld homokján Dr. Simon mély ültetési, a sziken Dr.Tóth eljárásai, a mélyfekvésű területek bakhátas művelése, a kőgátépítés, a mélytalaj-lazítás, gépi erdősítés érdekében a talaj felszínének letakarítása, tuskóirtás, mélyforogtatás stb.

Az erózióhatás ellensúlyozását szolgálja a helyes technológiai, valamint erdészeti közelítő és szállítóeszközök és eljárások alkalmazása mint például:

- a vízgyűjtőn belül a véghasználat térbeli rendszere,
- egy nagy kiterjedésű, több ágban végződő vizmosás rendszer szakaszos letermelése,
- a vágáshulladékot a vizmosás fenéken a "Kezdeti eróziós-elemekbe" beépíteni,
- a közelítő nyomvonalak a vizmosás fenékvonalával hegyes szöget zárjanak be,
- okszerű közelítő és szállítópályák építése: hidak, átereszek, gátak, töltések és egyéb művek építése.

Az erdészeti talajvédelemnek speciális feladata, hogy a kémiai gyomirtószerek alkalmazásával a biológiai önfenntartó egyensúlyt ne befolyásoljuk hátrányosan.

3./ Rekultiváció

Erdőtelepítés jellegű tevékenység, mely a termőhely és a terepadottságtól függően különleges beavatkozást kíván, ezért itt nem tárgyaljuk.

4./ A vízrendezés

Dr. Róth Gyula prof. megállapítása, hogy hazánkban az erdők minimum-faktora a víz. A felszíni vízzel gazdálkodni kell; a vízhiányt csök-

kenteni, a felesvizet elvezetni.

Egy vízgyűjtőnek vagy rész-vízgyűjtőnek évi átlagos csapadékmennyisége adott, nem növelhető, nem csökkenthető, de befolyásolható az ebből hasznosítható mennyiség.

A csapadékmennyiség és az összes vízkészlet - felszíni és felszín alatti - jobb hasznosítására irányuló beavatkozásokkal elsősorban az erdőre káros egyoldaluan mezőgazdaság-centrikus vízvezetési eljárások hátrányainak kiküszöbölésére törekszünk.

A vízkészlet-gazdálkodás terén mélyreható változásokat eredményez a hegy és dombvidéken történő bányászati tevékenység.

Az erdőállományok fejlődéséhez szükséges vízgazdálkodási egyensúly megtartására a lehető legtöbb felszíni vizet vissza kell tartani, és hasznosítani.

Ennek a feladatnak a megoldása - ellentétben a helyes állományszerkezet kialakítással - rövidebb idővel, kevesebb munkával és költséggel jár. Hegy- és dombvidéken a célok elérésére nagymértékben fel lehet használni a víz erejét, építésre, rombolásra. A gazdasági és egyéb hatása rövid időn belül szinte szemlátomást észlelhető.

A szakszerűen foglalt és kezelt források felszínre hozzák a mély rétegek fölös, egészséges vizét, az állomány által fel nem használt felszín vagy közel felszín szivárgó vizét és a természeti adottságoknak megfelelően természetes vagy mesterséges tavak közbeiktatásával helyesen kiképzett medreken át hagyja el az erdőterületet, hogy a közellátás, a mezőgazdaság, az ipar vízgondját enyhítse. Mint minden medret, az erdőben lévő is minél nagyobb terület vizellátása érdekében eredeti hosszában kell fenntartani, sőt lehetőség szerint a meder kifejlesztésével, de mindenképpen fenékgátak, zubogók és lehetőség szerint nagyobb vízfelületek, tavak létesítésével. Mederszabályozást, állandósítást csak az elfajult szakaszokon kell végezni, de ezt is ameddig csak lehetséges, természetes megoldással, gyeppel, vizinövényzettel, cserjével, fával, esetleg fából készült rovott fallal, száraz kőfallal vagy ezek kombinációjával úgy, hogy a meder a kettős feladatát a szivárgó vizek befogadását, illetve a szomszédos területek vizellátását teljesíthesse kis-, közép-

és nagyvíz esetében egyaránt és beilleszkedjék a tájba, ne pedig attól elüssön.

A medrek rendezésén túl behatóan kell foglalkozni a meglévő erdei tavak és víztárolók fenntartásával és ujak létesítésével is. Aránylag kevés meglévő tó példája bizonyítja, hogy gazdaságosak, hasznathajtók a táj természeti szépségét emelik, néha egészen csekély vízkészlettel is üzemeltethetők rendkívüli adottság nélkül. Pl. a szilvásvárad Szalajka forrás nyáron 30-40 liter/perc átcsurgatott vizével 6 kh tó vízfelületet tartanak fenn. A tavakban szakszerű és hasznos pisztráng /sebes, szivárványos, egyéb/ tenyésztés folyik. A völgy jelenleg az ország legszébb ilyen völgye, és az a közel 200 éve létesített eredetileg bányás és gyári tavak nélkül nem emelkedne ki a többszáz hasonló hely közül.

Középhegységeinkben Zemlén, Cserhát, Bükk, Mátra, Börzsöny, Pilis, Vértes, Gerecse, Bakony dombvidékein /Sopron, Zala, Somogy, Tolna, Baranya/ a régi várak, kolostorok, vadászkastélyok, hámorok, vizimalmok mellett szinte mindenütt megtalálható az elhagyott régi tómeder, a gátmaradvány, zsilip. Ezek felújítása és arra alkalmas helyen ujak létesítése nagymértékben emelné a táj természeti szépségét, növelné a nemes haltenyésztés lehetőségét, a rák újra honosítását, az amugy is ritkaságnak számító tiszta, egészséges /szennyezésmentes/ vízkészletet tetemesen növelné, egyben pl. a Zagyva, a Tarna és hasonló honi eredetű gyors áradású folyók esetében megláthatná, csökkenthetné a váratlan árvízveszélyt. Megvalósíthatók ilyen tavak víztárolási, haltenyésztési, sportolási céllal az Alföldön, a Tiszántúlon is /Lásd: debreceni erdős puszták/.

Az erdei patakrendezés a munkák mérete szerint lehet medertisztítás és mederszabályozás, jókarba helyezés.

A medertisztítás műszaki terv nélkül végzett munka, melynek során a lerakott hordalékot és uszadékot, partcsuszások lefolyást gátló anyagát távolítjuk el. Egyszerű élő rözseművekkel a veszélyeztetett külső partoldal megvédhető, ami csökkenti a patak hordaléktermelését.

A mederszabályozást tulfejlett, erősen feliszapolódott vízfolyásoknál alkalmazzuk. Helyenként szükség van a víz visszaduzzasztás lehetőségére,

a tiltók, fenéklépcsők építésére, amelyek a vízháztartást szabályozzák, továbbá száraz periódusokban az erdőállományok öntözését szolgáló "függő csatornák" megépítésére.

Ezzel egyidőben a felszíni vizek felmelegedésének megakadályozására megakadályozására megépítendőek az elvezető árkok, a vízszabályozó rendszerek, vízelnyelőkutak, stb., esetenként a tavaszi tulvizek mesterséges leszivattyuzás gyűjtő árkait, aknáit is meg kell teremteni a benzinmotoros szivattyúk működési feltételeit, a talajviz, felesviz, pangóvíz elszállítására.

A jókarba helyezés a mederbe szállítható vízmennyiség növelésére irányuló munkából elsősorban az átfolyási szelvény bővítéséből áll. Ott alkalmazzuk, ahol a meder egyensúlyi állapotban van. Helyszinrajzi változtatás nem történik.

Sík vidéken az erdő és mezőgazdaság eltérő vizigénye miatt számolnunk kell, hogy a mezőgazdaságba ékelődő erdőterületek vizgazdálkodási foka szárazabb lesz.

A különböző érdekeltségű vízépitést vállalók munkájában a nagy kereszt-szelvényű, sok kubaturát adó, jól gépesíthető, igen jövedelmező csatorna építése nem minden esetben csak a vizgazdálkodás igényeit szolgálja. S mi erdészek a munkát azzal segítjük, hogy a csatornaépítéshez és a depónia számára szükséges 20-40 méteres pásztták és erdőterületek rendkívüli fakitermeléseit elvégezzük, néha anélkül, hogy az erdőállományok katasztrófamentes fenntartásához nélkülözhetetlen vizigényeinket kielégítenék.

A lejtős területek vízkészlet gazdálkodásában döntő szerepet játszanak a lejtésviszonyaik miatt csak erdészeti műveléssel hasznosítható területek. Az erdőterületen megfelelő talajelőkészítési munkával /padkázás, teraszírozás/ végzett erdősitések igen jelentős mennyiségű csapadékvizet fognak fel, mely döntően befolyásolja az erdősítés sikerét, a fel-növekvő erdő fatermését, és jelentős mennyiségű vizet juttat a mélyebb talajrétegekbe. Ez döntően hozzájárul a források vízhozamának növelésé-

hez és állandósításához.

A vízgazdálkodás legfontosabb műszaki létesítményei: sánc, terasz, támfal, övárok, burkolt vízvezető, árok, csatorna, vízmosás megkötés, meanderrendezés, zsilip, tiltó, surrantó, gátak, drén építése és az árokból kikerülő föld deponálása /áteresz, hid, stb./, eltergetése.

Az erdészeti meliorációnak egyik fontos eleme a vízkészlet növelése, a területre lehulló csapadék visszatartása s annak a tenyészeti időben való ésszerű elosztása.

Vízkészlet-gazdálkodás

Az erdőnek ez a már rég felismert általános funkciójának jelentőségét az erdészeti melioráció a népgazdaság számára kibontakoztatja, s az erdőnek ebben rejlő képességét kiaknázza.

Az erdészet a meliorációval a vízgazdálkodásban való extenzív közreműködési szakaszból egy intenzív szakaszba lép.

A vízkészlet általános csökkenése, az ipari víz pazarló fogyasztása, a vízkészletekkel való gazdálkodásban nagyobb felelősséget ró az erdészekre is.

A vízgyűjtő peremén elhelyezkedő erdőterületeken az okszerű erdőgazdálkodást össze kell hangolni a vízkészletekkel való gazdálkodás érdekeivel, és az erdészeti vadpatakszabályozáson túl az erdészeti vízkészlet gazdálkodást kell megvalósítani.

Át kell értékelni az erdészeti közjóléti funkciója kiaknázására megépített különböző víztározók és azok vízgazdálkodási jelentőségét. Ezek messze túlmutatnak a pusztán esztétikai, tájrendezői, kiránduló központok hangulati elemén. Lehetnek halastavak, ivóvíztározók, üdülő, ármentesítő, ipari víztározók gazdasági jelentőségűek. Külföldön erre számtalan példa van. Ebben az esetben az alapfunkciójukban megfelelő gazdálkodást kell folytatni az egész vízgyűjtőrendszerben. Ez alapvetően környezetvédelmi tevékenység.

A melioráció a jövőben sokkal tudatosabban hangsúlyozza a sík, a hegy és dombvidékek erdőbenyuló, vízben gazdag völgyületeinek vizgazdálkodási komplex jelentőségét, víztározóit.

Tervszerű, céltudatos munkával kell a tározókat megépíteni, fenntartani és gondozni.

Meg kell építeni a tavak eliszapolódását akadályozó kiegészítő, a tavak élettartamát növelő műszaki létesítményeket, a vízgyűjtő peremén levő erdőterületeken, a szomszédos mezőgazdasági területek vápaiban és vízmosásaiban. Ide tartozik a forrásvizek foglalása, a vaditatók, erdei kutak és más vizgazdálkodási tényezők.

Az erdészeti vízrendezésnek célja a tulvizes területek víztelenítése: a pseudoglejes, a réti, a láp, a mocsár és ártéri talajon. A feles víz lehet magas talajviz, felesviz, vagy felszínen összefutó pangóvíz.

A vízszabályozási munkákat beépítendő műtárgyakkal úgy végazzuk, hogy az állandó és időszakos vízhatású termőhelyek ne váljanak véglegesen több-letvízhatástól független talajokká.

Ha a lápos talaj vízrendezését az erdőállomány érdekében tesszük, megfelelő faállományt nevelhetünk rajta /Ócsa/.

Az erdészeti vízrendezéskor a tavaszi felesvízkészletek elvezetésével egyidőben gondoskodni kell megfelelő tiltók építésével a tavaszvégi és nyári felszíni víz visszaduzzasztásáról.

A felszínen összefutó pangóvíz, a változó vízellátású termőhelyek pseudoglejes barna erdőtalajokon erdősítéskor előnyös a bakhátas művelés. Az elvezető árkok fenntartása szükséges.

A tiszántuli réti agyagtalajok felületén összefutó felszíni vizek felmelegedő pangóvizekké válnak, és megakadályozzák az erdősítést. Itt is bakhátas műveléssel vagy nagyobb mérvű vízszabályozó felszíni csatorna-rendszerrel segíthetjük elő az erdészeti hasznosítást.

A szikes területek feles vizét árokrendszerrel és az altalajig mélyített víznyelő kutak segítségével lehet elvezetni és a területet erdősítésre alkalussá tenni.

A somogyi homokvidék lefolyástalan, mélyfekvésű, időszakos vízhatásu terület, csatornarendszerrel lehet befogadóba vezetni.

A láptalajok felszínig telített feles vízkészletét, a jó minőségű égerek termőhelyein az erdősítés érdekében kell elvezetni. Ha a befogadó csatornák vízszintje magasabb - függőmeder esetén - a feles vízkészletet csak szivattyuzással lehet eltávolítani. A területet másként nem lehet erdősíteni.

Hegy és dombvidéken a sáncolás, padkakiképzés, fenéklépcső, egyszerű rőzsegát, rőzserács, rőzsekolbász, sodronyháló s kőgátak, bukógátak és a megfelelő lejtésű vegyesszelvényű burkolat nélküli vagy burkolt vízvezetők egyben a gépeknek közlekedési pályául szolgálnak.

A nagyüzemű gépesített mezőgazdaság a meliorációs beavatkozásoknak háttér-bázisul szolgálhat.

Az erdészet is csak akkor teljesítheti a magasabb műszaki színvonalu erdőgazdálkodás bevezetése iránti igényt, ha annak egyik előfeltételét, a meliorációban rejlő lehetőséget kiaknázza e cél érdekében.

Nem egy pontosan elkészített szervezési terv mondott már csődöt a felszínen összefutó víz okozta "kátyuban" megrekedt géppel.

Speciális erdészeti meliorációs elem, hogy a vízrendezéssel együtt meg kell teremteni az új típusu, nagy teljesítményű gépek közlekedési lehetőségeit. Szükség van a különböző nagy gépekkel járható utak, nyílásokok, átereszek, vízvezető árkok, hidak, szivárgók, töltések, víznyelő kutak és egyéb műszaki létesítmények kijelölésére és megépítésére a mezőgazdaság mintájára, ahol a nagyüzemű "léptékváltás" gépeinek alkalmazása előtt elvégezték a táblásítást, műszelvényes földuthálózatot építenek és ezeknek karbantartásáról folyamatosan gondoskodnak.

Az erdészeti melioráció tervezési munkáról

A vízügyről szóló 1964. évi IV. törvény 4.§.-a szerint: "A vizgazdálkodási tervezés alapja az országos vizgazdálkodási kerettery."

A különböző szintű talajvédelmi tervek feltárják a terület hidrológiai adottságait, és tárgyalják a fejlesztési feladatokat. Számbaveszik a vízgyűjtő, talajvédő és vízgyűjtőrendezési tanulmány-terveket. Meghatározzák a melioráció szükségességét, a fejlesztéssel összefüggő kérdéseket, a vízrendezési feladatokat, a természeti és közgazdasági viszonyokat, a talajvédelmi és talajjavítási munkákat, a munkák becsült költségeit, az elérhető termelési színvonalat, a gazdaságossági számításokat.

E tervek az erdőt csak területegységként határolják el. Ide sorolják "zöld foltként" mindazokat a területeket, amelyek a táblakialakításhoz nem használhatók.

Ezek a tervek nem elemzik az erdők állapotát és nem tervezték az erdőben építendő műszaki létesítményeket. A meliorációs tervek nem vették számba az erdészet érdekét szolgáló igényeket. Az erdőkkel kapcsolatos tervezési munka a hely kijelölésig terjed.

A jövőben:

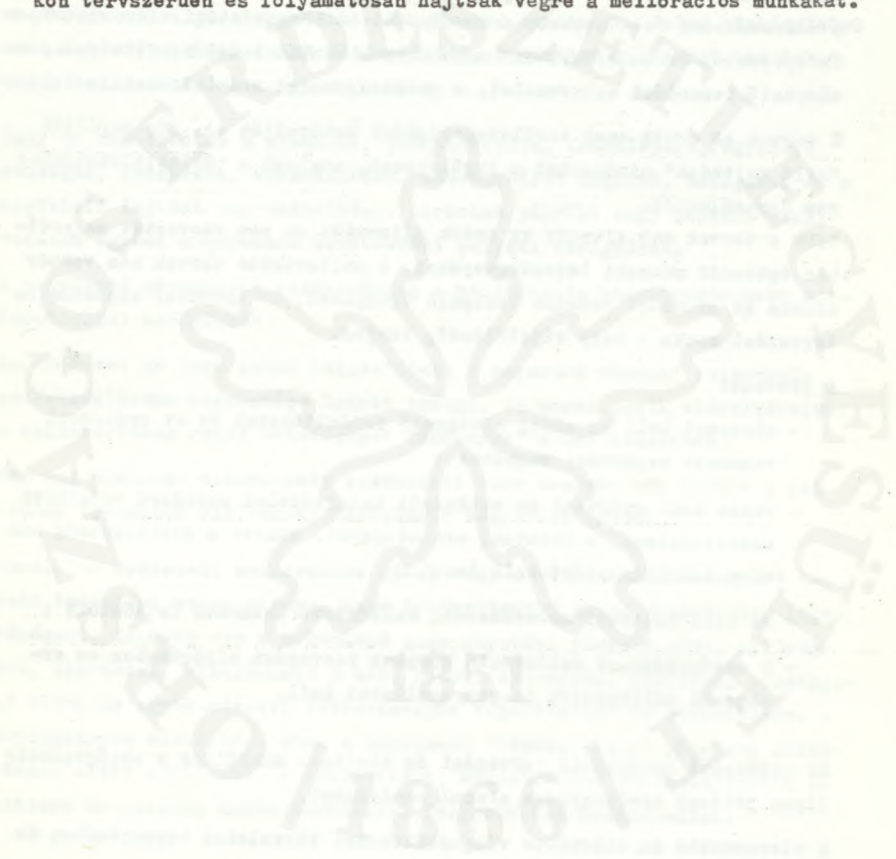
- elemezni kell az eddig elvégzett erdősitéseket és az erdészeti vízmosás megkötési munkákat ;
- össze kell gyűjteni az erdészeti talajvédelmi munkákra vonatkozó szakirodalmat, a kutatási eredményeket, ezeket a szakközönség számára hozzáférhetővé kell tenni ;
- ki kell dolgozni az erdészeti melioráció kutatási feladatait ;
- a mezőgazdasági melioráció komplex tervezési eljárásában az erdészeti meliorációt is szerepeltetni kell.

Az erdészeti melioráció tervezési és kiviteli munkáihoz a mezőgazdaság ilyen jellegű tevékenysége alapul szolgálhat.

A vízrendezés az illetékes vízgazdálkodási társulatok tervezésében és kivitelezésében folyik.

A speciális erdészeti melioráció átfogó tervezési módszere nem alakult ki. Felelősségünk tudatára kell ébrednünk és az erdészeti meliorációt komplex módon meg kell oldani. Mindenhol szükség van a meliorációban érdekelt társszervekkel való szoros együttműködésre.

Javasoljuk a MÉM Erdészeti és Faipari Hivatalnak, hogy az erdészeti melioráció feladatának megoldását tűzze napirendre. Utasítsa az erdőgazdálkodó szervezeteket, hogy a kiadandó eljárási utmutató szerint területükön tervszerűen és folyamatosan hajtsák végre a meliorációs munkákat.

M e l l é k l e t

A mezőgazdasági melioráció analógiájára javaslatot teszünk az erdészeti meliorációs tervek tartalmára, metodikájára.

Tervezési javaslat:

- I. Általános rész
- II. Előfeltételek terve
- III. Technológiai terv
- IV. Magasabbrendű műszaki jellegű munkák
 - A. Keretterv
 - B. Rövidtávú /1-5 éves/ program terve
 - C. Kiviteli terv

Erdészeti tájegységen belül a vízgyűjtő határaitra készül.

Tartalmában:

Összehangolja:

- a különböző üzemek kezelésében levő 10 éves üzemterveket,
- a környezetvédelmi követelményeket.

Támaszkodik:

- a vízügyi kerettervekre,
- az üzemek meliorációs terveire,
- az üzemek távlati üzemszervezési fejlesztési tervekre.

Számbaveszi:

- az üzemek területcsere, táblásítási, területfejlesztési, erdőtelepítési, erdőirtási feladatait.

Feltárja:

- az üzemek jelenlegi helyzetét,
- az eróziós és termőhelyi viszonyait,
- a közcélú, üzemi vízfolyások helyzetét,
- az erdészeti termelési rendszerek kialakításának lehetőségeit.

Megtervezi:

- a speciális meliorációs erdősitések állományszerkezetét és kezelését az üzemtervvel összhangban,
- a műszaki létesítményeket,
- a szükséges üzemi uthálózatot, a kőpályás és földutat, közlekedésre alkalmas nyiladékokat, töltéseket, egyéb utakat, vadász és turista ösvényeket,
- a töltésépítés helyeit,
- időszakos vízfolyásokat,
- üzemi csatornákat,
- tiltókat, fenékgátákat, függőmedreket, zsilipeket, stb.
- vizzárórétég áttöréseket,
- vízviisszapótlást, öntözést,
- vadkárelhárító kerítéseket,
- kritikus gyomvegetáció total vegyszerezését,
- közlekedési pályák kritikus szakaszainak javítását,
- teraszos, bakhátas, padkás, mélyfurásos talajelőkészítést,
- felszíni egyenlőtlenségek eltolását /rónázás/,
- tuskóirtást, összetolást, mélyforgatást,
- talajjavítást, kopár, szik, gyenge termőhelyeken,
- hullám- és ártéri feladatokat,

Fentiek során megtervezi az erdő sokoldalú hasznosításának gazdasági és műszaki teendőit, ezeket a műszaki tervezésben szokásosan: szövegesen, rajzban, költségvetésben a tervezés általános szabályai szerint dokumentálja, egyezteteti és szakhatósággal jóváhagyatja a kiviteli terveket.

TARTALOM

	Oldal
Bevezető	1
A mezőgazdasági és erdészeti melioráció kapcsolatáról	2
a./ Történeti visszapillantás	2
b./ A felszabadulás utáni és a jelenlegi helyzet	3
A mezőgazdasági melioráció célja és alapfogalmak rövid összefoglalása	6
Erdészeti melioráció alapfogalmai	7
Az erdősítés és fásítás, mint a komplex melioráció eszköze	8
A mező- és erdőgazdaságra vonatkozó meliorációs jogszabályok	9
A beruházás jogszabályai	9
Következtetések	12
A meliorációs munkák támogatásáról szóló jogszabályok	12
Következtetés	13
Az erdőterületek és a faállomány érdekében végzendő meliorációs beavatkozások	14
a./A biológiai beavatkozások	14
b./Műszaki beavatkozások	14
1. Talajjavítás	14
2. Talajvédelem	15
3. Rekultiváció	16
4. Vizrendezés	16
Vizkészslet-gazdálkodás	20
Az erdészeti melioráció tervezési munkáról	22
Melléklet: Tervezési javaslat	25
Irodalom	28

I R O D A L O M :

- Babos I. /1969/ Homoki termőhely típusok
Erdészeti és Faipari Egyetem kiadványa 4.sz.
Sopron
- Babos I. - Hné: Prost S.-Járó Z. -Király L.Szodfridt I.-Tóth B.
/1966/ Erdészeti termőhelyfeltárás és térképezés
Akadémiai Kiadó, Budapest
- Bauer-Weinitschke: /1976/ Tájrendezés
- Biró G. és munkatársai: /1964/
Mezőgazdasági vizgázdálkodás III. Kézirat
Tankönyv Kiadó, Budapest
- Danszky I. /Szerk./ /1973/
Erdőművelés I-II.sz.
Erdő- és Fagazdasági Egyesülés kiadása, Budapest
- Gál J. /1969/ A mezővédő erdősávok tervezési irányelvei és
gazdaságossági vizsgálata
Erdészeti és Faipari Egyetem kiadványa 2.sz. Sopron
- György I. /1974/ Vizügyi Létesítmények Kézikönyve
Műszaki kiadás, Budapest
- Hergang I.-Pankotai G.
/1963/ Mezőgazdasági utépités
Mezőgazdasági Kiadó, Budapest
- Héder S.-Mészöly Gy.
/1969/ Zöldövezeti erdők. Tájfásítás.
Mezőgazdasági Kiadó, Budapest
- Juva K. /1966/ Vizrendezés
Tankönyv, Budapest
- Kollár F. /1967/ Vizrendezés II. /Kézirat/
Tankönyv, Budapest
- Magyar P. /1960/ Alföldfásítás I. Általános leirórész
Akadémiai Kiadó, Budapest

Matóc M.-Trasculesch F. /1960/ Talajpusztulás-talajvédelem a
mezőgazdasági területeken
Mg. és Erdészeti Áll.Könyvkiadó, Bukarest

Pankotai-Rácz /1975/ Erdészeti vizgaldálokodástan /Kézirat/
Sopron ○

Szőnyi L. /1960/ Kőbányák munkahelyeinek fásítása
Erdészeti kutatások 1-3.sz. 159-170.o.

Szőnyi L. /1959/ Bauxitdeponiák és iszapgödrök fásítása
Erdészeti kutatások 3.sz. 165-206.o.

Szabó J. /1977/ A melioráció kézikönyve
Mezőgazdasági Kiadó, Budapest

Tóth B. és munkatársai
/1972/ A szikesek fásítása
Akadémiai Kiadó, Budapest

Vilcsek J. /1969/ A lejtős területek erdősítéséhez alkalmazott
módszerek összehasonlító értékelése
Erdészeti kutatások 2-3.sz. 305-313.o.

Meliorációs Információk és Közlemény különböző évfolyamai és
MÉM információk.

1851

/1866/

METSZ - egyesületi használatra !

Kiadja: Országos Erdészeti Egyesület

80/236 METSZ Házinyomda, Bp.

Készült: 200 példányban

Felelős vezető: Deli Sándor

